

مجمع صادرکنندگان گاز، عملکرد و دستاوردهای ایران

دکتر حسن شکوه*

اشاره:

برگزاری اجلاس مجمع کشورهای صادرکننده گاز از دو بعد سیاسی و اقتصادی دارای دستاوردهای قابل قبولی بود. به لحاظ سیاسی اجلاس تهران، با اهمیت‌ترین نشست تاریخ جی‌ای سی‌اف بود. سران ۹ کشور عضو به عنوان میهمان ویژه به تهران سفر کردند. تعداد شرکت‌کنندگان و نیز جنبه‌های سیاسی دیدار رئیس‌جمهور روسیه با مقام معظم رهبری و تأثیر آن بر فضای منطقه‌ای و جهانی چشمگیر بود. این امر تلاش برای کم‌رونق کردن این نشست را با شکست مواجه کرد. همچنین از منظر اقتصادی دو سند راهبردهای گاز و سند چشم‌انداز بازار جهانی گاز در این اجلاس ارائه شد.

مقدمه

تقاضا برای گاز در سال ۲۰۱۴ به ۳۴۰۴ میلیارد متر مکعب رسید. در ۱۰ سال گذشته، سهم گاز طبیعی از مجموع کل انرژی مصرفی تولید شده از منابع مختلف در جهان از ۲۳٫۱ درصد به ۲۳٫۷ درصد افزایش یافته و تولید آن با رشد ۲۱٫۷ درصدی به ۳۴۶۱ میلیارد متر مکعب در سال رسیده است. مصرف جهانی گاز طبیعی در این دوره نیز با افزایش ۶۹۴ میلیارد مترمکعبی، ۳۳۹۳ میلیارد مترمکعب در سال است. بر این اساس تقاضا برای گاز، بیشترین رشد را در میان سوخت‌های فسیلی تا سال ۲۰۳۵ میلادی خواهد داشت و سالانه ۱٫۹ درصد به آن افزوده می‌شود. نسبت مصرف گاز در سید انرژی در سال ۲۰۳۵ به ۲۶٫۱۱ درصد می‌رسد و تا سال ۲۰۴۰ این مقدار به سطح ۵۸۴۸ میلیارد متر مکعب خواهد رسید. با این اوصاف گاز به تدریج به عنوان سوختی سالم و پر کاربرد در بازار انرژی جای خود را باز می‌کند. افزایش تجارت گاز طبیعی باعث افزایش همبستگی میان جوامع شده و به امنیت نظام بین‌الملل کمک خواهد کرد.

نقش مجمع کشورهای صادرکننده گاز در سازماندهی بازار گاز
«جی‌ای سی‌اف» (مجمع کشورهای صادرکننده گاز^۱) که تشکیل آن با پیشنهاد مقام معظم رهبری و جمهوری اسلامی ایران آغاز شد، با داشتن ۴۲ درصد از تولید گاز جهان، ۶۷ درصد از ذخایر گازی، ۳۸ درصد از انتقال گاز با خط لوله و ۸۵ درصد از تجارت

افزایش جمعیت جهان هم‌زمان با افزایش تقاضا برای رفاه و زندگی بهتر، توسعه اقتصادی و رشد را به دغدغه بسیاری از کشورهای جهان تبدیل کرده است. این در شرایطی است که فرسایش محیط زیست و آلودگی هوا و دسترسی به انرژی ارزان و پاک به عنوان یکی از نتایج توسعه، تبدیل به یک بحران اساسی در نظام‌های اقتصاد سیاسی ملی شده است. در این میان در پاسخ به دو چالش تغییرات نامطلوب اقلیمی و دسترسی پایدار به انرژی، بسیاری از کشورها درصدد استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر برآمده‌اند. مزیت‌های اقتصادی، فنی و زیست محیطی گاز طبیعی، در مقایسه با سایر سوخت‌ها باعث شده تا اهمیت آن به عنوان یک منبع مهم انرژی تجدیدپذیر، افزایش یابد. گاز به لحاظ ارزش حرارتی در یک میزان واحد، ۴۰ درصد حرارت بیشتر از زغال سنگ تولید می‌کند و البته پاک‌تر است. به همین دلیل برخی کارشناسان معتقد هستند که قرن ۲۱، قرن گاز خواهد بود به گونه‌ای که رشد مصرف گاز هم‌اکنون از نفت بیشتر است.

* همکار علمی پژوهشکده مطالعات راهبردی

1. Gas Exporting Countries Forum

بنابراین دو عامل ذخائر و ظرفیت تولید در ساماندهی بازار در آینده مؤثر است.

ظرفیت و عملکرد ایران به عنوان عضو مؤسس و دبیر مجمع صادرکنندگان گاز

ایران با دارا بودن ۱۸ درصد ذخایر گاز و ۱۰ درصد ذخایر هیدروکربنات دنیا می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در چارچوب جی ای سی اف برای سازماندهی بازار انرژی و اقتصاد بین‌الملل در بلندمدت ایفا کند. بر این اساس نگاه ایران به عنوان رئیس دبیرخانه مجمع صادرکنندگان گاز در دو سال گذشته این بوده که جی ای سی اف به یک سازمان تأثیرگذار مهم در اقتصاد بین‌الملل بدل شود. در این راستا ایران تلاش زیادی را برای جهانی کردن این مجمع انجام داده است به گونه‌ای که مجمع کشورهای صادرکننده گاز در دو سال گذشته از یک مجمع اداری به یک سازمان مطرح بین‌المللی مبدل شده است که با نهادهای بین‌المللی از جمله مجمع جهانی انرژی^۱ ارتباطات خوبی برقرار کرده است.

در این راستا جودی یا «ابتکار مبادله اطلاعات بین سازمان‌ها» توسط دبیرخانه مجمع ایجاد شده است. جودی یا پایگاه داده جهانی گاز به عنوان منبعی جامع از آمارهای دوره‌ای صنعت گاز دنیا است که ۸۰ درصد از تولید و مصرف جهانی را شامل می‌شود و با ۷۳ عضو (مصرف‌کننده و تولیدکننده) ارتباط دارد. سازمان‌های مهم بین‌المللی مانند آژانس بین‌المللی انرژی، مجمع بین‌المللی انرژی، سازمان انرژی آمریکای لاتین^۲، سازمان همکاری‌های

گاز طبیعی مایع شده (الان‌جی)، می‌تواند در اوضاع کنونی که بازار و جغرافیای اقتصادی جدید با محوریت انرژی‌های پاک در حال شکل‌گیری است، تأثیر مثبت و تعیین‌کننده‌ای داشته باشد. در این چارچوب بسیاری از کارشناسان و کشورهای عضو مجمع، معتقدند که اولویت اصلی مجمع صادرکنندگان گاز باید تعیین سازوکار و اثرگذاری بر شکل‌گیری قیمت و تعیین منافع اقتصادی کشورهای عضو باشد. به عبارت دیگر بدون مشخص شدن نظام قیمت‌گذاری عادلانه منافع مورد انتظار ایران و سایر کشورها تأمین نخواهد شد.

در مقابل دبیرکل مجمع و برخی دیگر از کارشناسان اقتصادی بار د اولویت قیمت‌گذاری معتقدند کشورهای غربی برای ایجاد تصور منفی علیه مجمع کشورهای صادرکننده گاز در افکار عمومی و جلوگیری از تأثیرگذاری این مجمع تلاش می‌کنند مجمع جهانی کشورهای صادرکننده گاز را به سازمان اوپک و موضوع تعیین قیمت پیوند بزنند. از این رو مجمع، اهداف بلندمدت‌تر و بنیادی‌تری را مد نظر قرار داده است. به عبارت دیگر از منظر دبیرکل مجمع، عملکرد جی ای سی اف با سازمان اوپک متفاوت است. کارکرد اصلی جی ای سی اف، رصد و نظارت بازار جهانی گاز است در حالی که اوپک در پی مدیریت عرضه نفت و کنترل قیمت‌ها است. هر چند در نشست‌های خصوصی مجمع، صادرکنندگان گاز موضوع نظام قیمت‌گذاری عادلانه و بایسته‌های مورد نیاز در این عرصه را مطرح کرده‌اند اما بر اساس اساسنامه جی ای سی اف، این مجمع پایگاهی برای مبادله اطلاعات و تجربیات بین اعضا خواهد بود.

همچنین از آنجا که بر اساس اساس‌نامه، حاکمیت کشورها بر مدیریت ذخایر گازی محترم است، این مجمع برای کشورها سهمیه تعیین نمی‌کند، بلکه با رصد بازار جهانی فرصت برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری را برای کشورهای عضو فراهم و با همکاری سازمان‌های بین‌المللی، یک سازوکار مبادله اطلاعات ایجاد می‌کند که جی ای سی اف در رأس آن است. از نظر برخی وزرا نیز - از جمله وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران -، مجمع کشورهای صادرکننده گاز در حال حاضر نمی‌تواند بر عرضه و قیمت گاز تأثیرگذار باشد. اگرچه هنگامی که مجمع به سمت فروش گاز به صورت تک‌محموله حرکت کرد و میزان فروش‌ها افزایش پیدا کرد، قطعاً این مجمع در قیمت گاز نیز می‌تواند تأثیرگذار باشد. بر این اساس افزایش و تداوم ظرفیت فروش، تأثیر عمده بر قیمت خواهد گذاشت.

1. IEF
2. OLADE

اهداف و دستاوردهای نشست مجمع صادرکنندگان گاز در تهران

نخستین نشست سران کشورهای صادرکننده گاز در آبان ماه ۱۳۹۰ در دوحه و دومین نشست در تیرماه ۱۳۹۲ در مسکو برگزار شد. نشست سوم در تهران در آبان ۱۳۹۴ با شعار «گاز طبیعی سوخت منتخب برای توسعه پایدار» برگزار شد. بررسی بیانیه پایانی نشست سوم در تهران و اهداف آن یعنی آگاهی از توانایی‌های کشورهای عضو به عنوان صادرکنندگان گاز طبیعی در زمینه برنامه‌ریزی و مدیریت مؤثر توسعه منابع گاز طبیعی و مشارکت در ارتقاء آن، امنیت عرضه گاز طبیعی و ثبات بازار مالی در تأمین سرمایه‌گذاری کافی، تأکید بر اهمیت همکاری و هماهنگی بین کشورهای عضو مجمع از طریق تبادل اطلاعات، تأکید بر مزایای گاز طبیعی به عنوان منبع پاک و اهمیت تعیین ارزش منصفانه و معقول منابع گاز طبیعی با توجه به چالش‌های ناشی از نااطمینانی‌های اقتصادی و سیاسی و نگرانی‌های زیست‌محیطی، توجه به امنیت تقاضا و عرضه و همچنین اعمال سازوکارهای باثبات، بازار شفاف و عاری از محدودیت‌های ناشی از مقاصد سیاسی و تصمیمات یک‌جانبه نشان‌دهنده آن است که برگزاری اجلاس مجمع کشورهای صادرکننده گاز از دو بعد سیاسی و اقتصادی دارای دستاوردهای قابل قبولی بوده است. به لحاظ سیاسی اجلاس تهران، با اهمیت‌ترین نشست تاریخ جی‌ای سی‌اف بود. سران ۹ کشور عضو به عنوان میهمان ویژه به تهران سفر کردند. از نقطه نظر تعداد شرکت‌کنندگان، اجلاس وزراء و سران مجمع کشورهای صادرکننده گاز در تهران بی‌سابقه بود. ولادیمیر پوتین پس از ۸ سال بار دیگر به تهران سفر کرد. جنبه‌های سیاسی دیدار وی با مقام معظم رهبری و تأثیر آن بر فضای منطقه‌ای و جهانی چشمگیر بود. این امر تلاش برای کم‌روتنی کردن این نشست را با شکست مواجه کرد.

از منظر اقتصادی دو سند راهبردهای گاز همچنین سند چشم‌انداز بازار جهانی گاز به روایت مجمع کشورهای صادرکننده گاز در این اجلاس ارائه شد. موضوعات مهمی مانند مخالفت با تحریم یک‌جانبه کشورهای علیه اعضای GECF، توجه به محیط‌زیست و ایجاد حساسیت درباره مصرف سوخت‌های آلاینده نظیر زغال‌سنگ هم در این اجلاس مطرح و بعنوان بیانیه نشست سران تصویب شد. از سوی دیگر اجلاس سران کشورهای گازی در تهران طلیعه ورود مجدد ایران به بازار انرژی بود. تداوم دبیر کلی حسین عادل‌لی برای دوره دوم موفقیت

اقتصادی آسیا-اقیانوسیه^۱، اتحادیه اروپا، سازمان ملل، اوپک و جی‌ای سی‌اف در این طرح همکاری دارند. بر این اساس یک پایگاه مبادله اطلاعات در داخل مجمع ایجاد شده است که براساس آن، اطلاعات ۱۸ عضو مجمع گردآوری شده و در اختیار همه اعضا قرار می‌گیرد.

در داخل دبیرخانه یک گروه نظارت تحولات شامل قیمت گاز در بازارهای جهان، قراردادهای گازی، میزان فروش گاز به صورت روزانه را در اختیار وزرای کشورهای عضو قرار می‌دهد. این گروه با بررسی همه بازارها و انرژی‌های مورد استفاده در جهان یک الگوی بسیار پیشرفته و کامل برای اقتصادسنجی جهانی گاز تدوین کرده است که پیش‌بینی را بر اساس آمارهای مربوط به ۱۳۳ کشور جهان، میدان‌ها و مخازن آنها انجام می‌دهد. با طراحی این الگو سنجش آمار انواع مصارف کشورها از جمله مصارف نیروگاهی، صنعتی، خانگی و صادرات آنها به تفکیک خط لوله و آل ان‌جی محاسبه شده و بیشترین میزان تولید و مصرف بر اساس مناطق تعیین می‌شود. به این ترتیب روشن خواهد شد که چه مناطقی قابلیت تبدیل شدن به «هاب انرژی» را دارند. این اطلاعات، تصمیم‌گیری‌ها را برای کشورهای عضو آسان خواهد کرد. همچنین طی دو سال گذشته این گروه به پیش‌بینی روند بازار گاز در میان مدت و بلندمدت پرداخته و توان تعیین استراتژی بازار را دارد. در عین حال دبیرخانه در حال برنامه‌ریزی سیاستی برای تسهیل روابط گازی میان اعضا نیز هست. در این راستا سامانه‌ای برای سوآپ گاز میان اعضا تهیه شده است.

1. APEC

دیگری بود. عادل، نخستین ایرانی است که پس از پنج دهه توانسته بر مسند ریاست و دبیر کلی یک سازمان مهم اقتصادی در جهان تکیه کند.

اهداف راهبردی به شمار می‌آید. با همه این تحولات و دستاوردها باید توجه داشت که تداوم تأثیرگذاری در اقتصاد انرژی جهانی صرفاً با داشتن ذخائر گاز و فعالیت دیپلماتیک امکان‌پذیر نیست بلکه افزایش تولید و دسترسی به بازار نیز از اهمیت زیادی برخوردار است.

بازار جهانی گاز و کم و کیف حضور ایران

در شرایط کنونی گرفتن سهم بازار صادرات گاز مهمتر از قیمت‌های اولیه صادراتی است زیرا در آینده بازار اشباع شده و دسترسی به بازار، محدود خواهد شد. ضمن این که وقتی کشوری به دریافت‌کننده گاز تبدیل شد، قیمت به تدریج اصلاح می‌شود. با این اوصاف و در این شرایط، ایران در بازارهای صادراتی جایگاه چندانی ندارد. ایران نخستین دارنده ذخایر گاز در دنیا است که با روند تولید کنونی تا ۱۲۰ سال گاز خواهد داشت. این در حالی است که برخی از تأمین‌کنندگان گاز اروپا، تنها کمتر از ۲۰ تا ۳۰ سال دیگر دارای منابع گازی هستند. در واقع ایران با داشتن ۳۳٫۸ تریلیون مترمکعب ذخایر اثبات‌شده در جایگاه نخست دارندگان ذخایر گازی جهان قرار دارد اما میزان تولید و صادرات با حجم ذخائر تناسبی ندارد. این در حالی است که ایران با توجه به اهمیت ذخائر خود، می‌تواند بازیگر مؤثر و تغییردهنده بازار گاز در سال‌های آینده به شمار آید. با وجود این، رقابت‌ها در بازار گاز، نکته‌ای قابل تأمل برای برنامه‌ریزی‌های آینده ایران در این عرصه است. به عنوان نمونه قطر عمده گاز تولیدی را پیش‌فروش کرده و میادین گازی خود را به جز میدان برزان، که حدود ۱۰

تداوم تأثیرگذاری و ایجاد دستاورد عملی اقتصادی مستلزم طراحی راهبرد مورد توافق در زمینه گاز و دوری از غلبه سیاسی کاری بر روند کارشناسی اقتصادی و منافع ملی در داخل و خارج، جذاب کردن الگوی قراردادهای خارجی، برداشتن موانع سرمایه‌گذاری خارجی، جذب فناوری و ارتقای سطح تولید و صادرات هوشمندانه گاز است

رایزنی‌های دو و چند جانبه رئیس‌جمهور، وزیر نفت، وزیر امور خارجه و دبیر کل مجمع و مسئول امور بین‌الملل وزرات نفت، تلاشی در جهت تأثیرگذاری حداکثری ایران در استفاده از این فرصت بدست آمده بود. ایران در حاشیه اجلاس، همکاری‌های دو و چند جانبه مؤثر با دیگر اعضا را در دستور کار قرار داده بود. زنگنه با الکساندر نواک وزیر انرژی روسیه دیدار کرد. مذاکرات جدی با روسیه و چند شرکت از ترکمنستان برای انجام سوآپ گاز انجام شد. همچنین عبدالله سالم‌البدری دبیر کل سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) و آلدو فلورس کویرگان، دبیر کل مجمع بین‌المللی انرژی در نشست تهران حضور داشتند. در بیانیه پایانی مجمع بر اهمیت «امنیت انرژی» و لزوم توجه به «تغییرات اقلیمی»، تأکید ویژه‌ای شد، موضوعاتی که برای جلب اعتماد جهانی به جی‌ای‌سی‌اف بسیار ضروری بود. ارسال پیام اعلام علاقه و آمادگی همکاری این اجلاس به کنفرانس کاپ ۲۱ در پاریس که در صدد دسترسی به توافقی بین‌المللی در مسائل و سیاست‌های مربوط به تغییر اقلیم بود نیز گام مثبتی در جهت

مبنی بر عرضه ۳۶ محموله گاز طبیعی مایع^۲ به صورت بلندمدت و تک‌محموله و افزایش ۲۱ درصدی صادرات این گاز از سوی قطر به کشورهای اروپایی همچون انگلیس، هلند و بلژیک از ابتدای سال جاری میلادی، برنامه جدید ژاپن به منظور کاهش سهم گاز و مدیریت مصرف گاز و ازسرگیری تولید برق در نیروگاه‌های هسته‌ای باعث تداوم کاهش قیمت گاز شده است.

در حال حاضر متوسط مصرف سالانه گاز در ژاپن به عنوان بزرگترین کشور واردکننده گاز طبیعی مایع (ال.ان.جی) در جهان، حدود ۱۳۱ میلیارد مترمکعب بوده که این کشور قصد دارد مصرف گاز را با اجرای یک برنامه جامع تا سال ۲۰۳۰ میلادی به ۹۲ میلیارد مترمکعب کاهش دهد. احتمال آغاز صادرات گاز آمریکا از طریق محموله‌های گاز طبیعی مایع، افزایش عرضه آن توسط استرالیا، روسیه، گینه استوایی و کشورهای شرق آفریقا از دیگر دلایل تضعیف بازار گاز در بلندمدت به شمار می‌رود.

در شرایطی که قیمت گاز رو به کاهش است، در داخل هیچ راهبرد مشخص و مورد توافقی در حوزه گاز وجود ندارد. تولید در حد قابل قبولی نیست، به طوری که تولید گاز ایران در سال ۲۰۱۳، ۱۶۶.۶ میلیارد مترمکعب بوده است. در سال گذشته، ۲۰۲ میلیارد مترمکعب گاز در کشور تولید شده که با احتساب گاز وارداتی، این مقدار به ۲۰۷ میلیارد مترمکعب رسیده است. با این حال در حال حاضر تزریق گاز به چاه‌های نفت با تاخیر روبرو است و پتروشیمی‌ها با مشکل تامین خوراک ارزان روبرو هستند. مصرف داخلی در بخش خانگی به دلیل عدم مصرف بهینه نیز به شدت رو به افزایش است. به عبارت دیگر در کنار رشد اندک تولید بخش مهمی از تولید گاز داخلی در حدود ۵۰۰ میلیون مترمکعب در روز در بخش خانگی مصرف می‌شود که به اندازه مصرف کل اتحادیه اروپا است. میزان صادرات نیز اندک بوده و اگرچه به گفته مسئولان ظرفیت افزایش صادرات ایجاد شده ولی این امر مستلزم قرارداد جدید صادراتی است. علاوه بر این روزانه حدود ۲۷ میلیون مترمکعب گاز نیز از ترکمنستان وارد کشور می‌شود که در صورت تشدید سرمای هوا، میزان واردات گاز از این کشور افزایش خواهد یافت که حداکثر ۳۰ تا ۳۱ میلیون مترمکعب خواهد بود.

صادرات گاز به اروپا نیز به موضع و دیدگاه ترکیه در مورد نحوه دریافت گاز ایران، بستگی دارد. به این معنی که آیا ترکیه گاز را

میلیارد مترمکعب ذخیره دارد، توسعه داده است. روسیه نیز اغلب میداین گازی خود را توسعه داده و رقم بزرگی را به صادرات اختصاص داده در حالیکه در عمل جمهوری اسلامی ایران، تنها یک درصد صادرات گاز دنیا را داراست. اگرچه تحریم‌های اقتصادی یکی از دلایل عمده این امر محسوب می‌شود اما ایران قبل از اعمال تحریم‌های گسترده سال‌های اخیر هم نتوانسته بود سهم مهمی از بازار صادراتی گاز کسب کند. تنها بازار صادراتی گاز ایران، به جز صادرات حجم کوچکی به ارمنستان، ترکیه بوده است. این در حالی است که دستیابی به جایگاه سوم صادرکننده گاز در جهان با سهم ۸ تا ۱۰ درصدی از تجارت جهانی گاز از جمله اهداف مندرج در افق چشم‌انداز ۱۴۰۴ در بخش گاز کشور است. در کنار اختلافات سیاسی و جذاب نبودن الگوی قراردادهای نفت و گاز و نگاه منتقدان که طولانی مدت‌بودن قراردادهای گازی را با قیمت پایین قابل اصلاح ندانسته و آن را به زیان منافع ملی می‌دانند، نزاع‌های سیاسی، در کندی و تأخیر در فرایند تولید نقش داشته است. این در حالی است که بر اساس بررسی‌های موجود تا حدود ۵ سال آینده قیمت‌های بالایی برای گاز نمی‌توان پیش‌بینی کرد زیرا افزایش عرضه گاز توسط کشورهای مختلف تولید و صادرکننده به ویژه روسیه و قطر، سایه کاهش شدید قیمت نفت خام و در نهایت زمستان ملایم در اکثر کشورهای نیم کره شمالی زمین، زمینه برای ادامه سقوط قیمت گاز در بازارهای آسیایی و اروپایی را فراهم کرده است. علاوه بر این اعلام شرکت اندونزی-دونگی-سنورو^۱

تلاش زیادی در ارتقای کیفی سازمان در ایجاد هماهنگی در بین کشورهای عضو، سیاست گذاری و سازماندهی بازار و افزایش تأثیرگذاری جهانی ایفا کرده است. نشست تهران دستاورد مهمی به جهت دیپلماتیک و اقتصادی بود. اما تداوم تأثیرگذاری و ایجاد دستاورد عملی اقتصادی مستلزم طراحی راهبرد مورد توافق در زمینه گاز و دوری از غلبه سیاسی کاری بر روند کارشناسی اقتصادی و منافع ملی در داخل و خارج، جذاب کردن الگوی قراردادهای خارجی، برداشتن موانع سرمایه گذاری خارجی، جذب فناوری و ارتقای سطح تولید و صادرات هوشمندانه گاز است. این امر قطعاً بر توسعه صنعت پتروشیمی، تکمیل ارزش و رونق صنعت ساخت تجهیزات داخل و تحقق اقتصاد مقاومتی، تأثیر مثبتی برجای خواهد گذاشت. با این اوصاف ایران بازیگر مؤثری در بازار گاز خواهد بود به شرط آنکه موانع پیش روی توسعه ظرفیت را از میان بردارد.

از ایران تحویل و خود صادر خواهد کرد یا حق ترانزیت دریافت می کند. نرخى که ترکیه برای دریافت حق ترانزیت گاز اعلام کرده است، بسیار بالاست. به همین دلیل ایران تصمیم گرفته است برای صادرات گاز به اروپا به دنبال ایجاد واحدهای ال ان جی باشد که در دوران پساتحریم این امر در اولویت قرار دارد. بر این اساس راه اندازی کارخانه نیمه تمام ۱۰ میلیون تنی ال ان جی و امضای قرارداد برای تولید گاز طبیعی مایع از گازهای در حال سوختن میدان فروزان در حال پیگیری است.

اولویت دیگر صادرات گاز ایران به کشورهای همسایه و حاشیه خلیج فارس است. امارات متحده عربی، کویت و عمان از عمده ترین مشتریان گاز طبیعی وارداتی از ایران هستند و تاکنون مذاکرات متعددی با مقامات کشورهای مزبور برای تجارت گاز صورت گرفته که تازه ترین آن، امضای توافق نامه بین ایران و عمان برای خط لوله دریایی صادرات گاز به این کشور بوده است. در صورت تحقق این طرح، عمان می تواند صادرات ال ان جی خود از طریق گاز طبیعی وارداتی از ایران را به حدود دو برابر ارقام فعلی برساند. علاوه بر این قرارداد صادرات روزانه ۲۵ میلیون مترمکعب گاز ایران به بصره عراق برای دوره ۶ ساله امضا شده است. بر اساس این قرارداد، شرکت گاز ایران در فصول سرد روزانه ۲۰ میلیون مترمکعب و در فصول گرم نیز روزانه ۳۵ میلیون مترمکعب گاز به بصره عراق صادر می کند. صادرات گاز کشورمان به بصره در مرحله نخست برای روزانه ۷ میلیون مترمکعب پیش بینی شده که در سه مرحله به ۲۰ میلیون مترمکعب خواهد رسید. زیرساخت های لازم برای صادرات گاز به منطقه بغداد فراهم شده و انتظار می رود در آینده نزدیک، صدور گاز به این منطقه آغاز شود.

نتیجه گیری

مجمع صادرکنندگان گاز، به عنوان یک تشکل اقتصادی با توجه به ظرفیت کشورهای مؤسس و عضو در تولید و عرضه گاز، نقش مهمی در ساماندهی به بازار انرژی و تأثیرگذاری در اقتصاد بین الملل ایفا خواهد کرد. ایران به عنوان عضو این مجمع با توجه به این که دارنده اول ذخائر گازی جهان است، نقش مهمی در این فرایند می تواند ایفا کند. اولویت کنونی این مجمع و ایران با توجه به کاهش قیمت گاز در ۵ سال آینده دسترسی به بازار و سپس اصلاح قیمت است. در حال حاضر ایران به عنوان دبیر کل مجمع،

